

Vaka Çalışması

Vaka İncelemesi: Bir Obsesyon Nevrozu Vakasının Psikanalitik Kuram Üzerinden İncelenmesi ÖrneğiMakbule Su POLAT^{1*}, Faruk GENÇÖZ¹¹Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Ankara, Türkiye**Makale Bilgisi****Anahtar kelimeler:***obsesyon,
Lacanyen
psikanaliz,
semptomatoloji,
söylem analizi,
psikoterapi
araştırmaları***Keywords:***obsession,
Lacanian
psychoanalysis,
symptomatology,
discourse analysis,
psychotherapy
research***Öz**

Söz konusu çalışma obsesyon nevrozunun çeşitli semptomlarını sergilediği düşünülen bir kişinin psikoterapi seanslarının kuramsal incelemesidir. Obsesyon nevrozunun semptomatolojisinin günümüzde aldığı görünümlere getirilebilecek kuramsal açıklamalar çalışmanın temel konusudur. Obsesyon nevrozunun semptomlarının görünümleri farklı çağlara göre değişebilse de nevrozun çekirdeğini oluşturan yapının baki kaldığı düşüncesi çalışmanın oluşturulmasındaki motivasyon niteliğindedir. Ayrıca, söz konusu vakayı Lacanyen psikanalitik kuram yoluyla incelemek çalışmanın bir diğer amacı olmuştur. Lacanyen kuramdan vakaya yönelik getirilecek açıklamaların obsesyon nevrozuna dair bilgi birikimine katkıda bulunacağı düşünülmüştür. Çalışmada çeşitli obsesif semptomlardan mustarip bir üniversite öğrencisinin katıldığı 8 psikoterapi seansı incelenmiştir. Seanslar, bir üniversitenin destek ünitesinde gerçekleştirilmiştir. Seansların oryantasyonu Lacanyen psikanalitik psikoterapidir. Terapist incelenen seanslar için eğitimi kapsamında süpervizyon almıştır. Seansların incelenmesi, obsesif korkular ve düşünce içerikleri, terapistle ilişkilendirme ve baba, makam ve yasa kavramlarıyla ilişkilendirme süreçlerinin incelemelerini içerir. Ayrıca, Lacanyen Söylem Analizi metodu kullanılarak katılımcının söyleminin özellikleri de incelenmiştir. Kuramsal inceleme kısmında ise Freud ve Lacan'ın kastrasyon kompleksi ve obsesif klinik yapıya dair düşüncelerinin bir derlemesi sunulmuştur.

Abstract

The current study is a theoretical case analysis of psychotherapy sessions which were conducted with a patient who exhibited symptoms of obsessional neurosis. The study examines the symptomatology of obsessional neurosis with its present-day manifestations. The motive for the topic is the idea that the kernel of the neuroses remains constant while symptom manifestations may show adaptations up to differing eras. Furthermore, theoretical elaborations have been expanded by using Lacanian psychoanalytic approach in the current study. In accordance with the objectives, 8 therapy sessions of a university student with several obsessional symptoms has been examined. Lacanian Psychoanalysis was the therapeutic orientation of the therapist, who was supervised for the sessions as part of her clinical practicum education. The sessions were examined from the aspects of obsessive thoughts and fears, patient's relationship with the therapist and with his/her father, authority figures and general law. Also, Lacanian Discourse Analysis has been used as another method. For theoretical elaboration, the concept of castration complex and the clinical structure of obsessional neurosis from the works of Freud and Lacan were focused.

*Sorumlu Yazar, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Üniversiteler Mah., Çankaya-Ankara, Türkiye

e-posta: su.polat@ozu.edu.tr

DOI: 10.31682/ayna.544394

Gönderim Tarihi (Received): 25.03.2019; Kabul Tarihi (Accepted): 22.11.2019

2148-4376/ All rights reserved.

Fare Adam'dan Günümüze: Bir Obsesyon Neurozu Vakası

Bu çalışmada incelenen vaka, obsesyon neurozunun bir örneği olarak ele alınmıştır. Çalışmada, obsesyon neurozunun semptomatolojisinin ve diğer önemli özelliklerinin günümüzde aldığı görünümünün teorik bir zeminde yorumlanması amaçlanmıştır. Obsesif semptomların gündelik yaşamla ilişki kurulurken aldığı görünüm on yıllar içerisinde epeyce değişebilse de bir yapı olarak obsesyon neurozunun çekirdeğinin baki kaldığı, eldeki vakanın incelenmesinin de bu görüşü destekler nitelikte olduğu düşünülmüştür. Örneğin, incelenen kişinin semptom örüntüsünün merkezinde bulunan çatışmaları Freud'un neredeyse bir yüzyıl önce kaleme aldığı 'Fare Adam' ve 'Kurt Adam' vakalarında da saptamak mümkündür. Söz konusu vakaya Lacanyen teoriden de açılımlar getirmenin, obsesyon neurozuna dair kavrayışı zenginleştireceği fikrinden de yola çıkılmıştır. Bu çalışmada obsesyon neurozundan mustarip olduğu düşünülen bir kişinin psikolojik süreçleri, katıldığı terapi seansları üzerinden incelenmektedir. Süreçte edinilen bilgiler, Freud'un öne sürdüğü ve Lacan'ın geliştirdiği kastrasyon kompleksi kavramı ve Lacanyen teoride obsesyon neurozuna verilen yer bağlamlarında kuramsal olarak yorumlanmıştır. Ayrıca, Ian Parker'ın geliştirdiği Lacanyen Söylem Analizi adlı teknik yoluyla da kişinin söyleminin bazı özellikleri incelenmiştir (Parker, 2005).

Bu incelemede terapi süreci ele alınan kişi Z. Bey'dir. Z. Bey, 20'li yaşlarında bir üniversite öğrencisidir. 6 çocuklu bir ailenin ikinci çocuğu olan Z. Bey, eğitimi amacıyla ailesinin yaşadığı şehirden başka bir şehre yerleşmiştir. Ablası ve bir küçük kardeşi haricindeki kardeşleriyle olumlu ilişkileri olduğunu belirtmiştir. Terapiye başvuru sebebini, 1,5 yıl önce kendi deyimiyle '*küçük bir travma olayı*' sonrasında '*suçlanma psikolojisine girmiş olması*' olarak açıklamıştır. Z. Bey, seanslar süresince nörolog kontrolünde antidepresan özellikte bir ilaç kullanıyor olduğunu belirtmiştir.

Z. Bey'le 8 görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, Lacanyen oryantasyonlu psikanalitik terapi çerçevesinde ilerlemiştir. Görüşmelerde semptom örüntüsü ve aile dinamikleriyle olası bağları hakkında hipotezler oluşturabilecek kadar bilgi edinildiği düşünülmüştür. Daha uzun süreli bir psikanalitik çalışmada obsesyon neurozunun erken dönemlerde yaşanan olaylarla ve temel fantaziyle olası ilişkilerinin de göz önünde bulundurulabileceği düşünülmüştür. Freud'un (1925) dediği gibi, "Pompei'nin yıkımı, ancak şimdi, kazılmaya başlandığı anda başlamıştır".

Obsesif Korkular ve Düşünce İçerikleri

Z. Bey obsesif korkuları nedeniyle başladığı terapi sürecinde pek çok farklı semptomundan bahsetmiştir. Obsesif klinik yapıya sahip olduğu düşünülen Z. Bey'in görüşmelerin başlamasından 1,5 yıl önce yaşadığı bazı olayların obsesyon nevrozunu harekete geçirdiği düşünülmüştür. Aynı zamanda ilerleyen görüşmelerle semptom görünümünün aktarımları arttıkça içlerinde barındırdıkları örüntü netlik kazanmıştır.

Harekete Geçiren Olaylar

Z. Bey, semptom üretiminin başlamasının öncesinde gerçekleşen ve kendisini oldukça etkilediğini söylediği üç olaydan bahsetmekteydi.. Bunlardan ilki telefonda yaşadığı bir tartışma, ikincisi kardeşinin babalarıyla yaşadığı bir tartışmanın kendisine anlatılması, üçüncüsü ise ablasının aynı zaman aralığında yaşadığı yargı süreciydi. İlk olayda 'haklı olduğu halde yargılanmak' ve 'ceza görmek' teması öne çıkmaktaydı.. İkinci olay ise, erkek kardeşinin babalarıyla yaşadığı bir tartışma sonucu babalarından fiziksel şiddet gördüğünün kendisine anlatılmasıydı.. Z. Bey söz konusu tartışmada kardeşini haklı gördüğünü belirtmekteydi.. İkinci olayda Z. Bey'in kardeşiyle özdeşleşim kurmuş olduğu ve bu olayın içerdiği temalar açısından ilk olayın bir tekrarı niteliğinde olduğu düşünülmüştür. Fakat iki olay arasında bir fark bulunmaktaydı; ilk olay hayal edilen bir cezalandırmayla ilgiliyken ikinci olayda şiddet, beden üzerinden eyleme dökülmüş olan ceza yöntemini içermekteydi. Üçüncü olay, yani ablasının yargı süreci ise Z. Bey'in söyleminde oldukça yaygın olan hâkim, savcı gibi yargılayıcı Başka'ların karşısında bulunmaya dair somut bir sahne oluşturmaktaydı. Üç olayın bir araya gelişyle obsesif yapıya sahip olduğu düşünülen Z. Bey'in bazı erken dönem yaşantılarının aktif hale geldiği, akabinde 'yargı/ savcı' kavramlarında bir anlam yoğunlaşması yaşandığı ve bu durumların sonucu olarak semptomların ortaya çıktığı düşünülmüştür.

Harekete geçirici olaylardan ilki internetten yapılan bir alışverişle ilgiliydi. Alışveriş yapacak olan Z. Bey dolandırıcı olabileceğini düşündüğü satıcılarla telefonda tartıştığını, yarım saat sonra ikinci bir telefon aldığını ve hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunulacağını söylediğini aktardı. Z. Bey durum için "*%100 haklıydım, olası davada kesin kazanacak tarafım*" ifadelerini kullandı. Telefon görüşmesinin ardından hakkında yapılacak olası yasal bir işlemle ilgili tebligatın aile evine ulaşacağını ve babasını durumdan haberdar olacağını düşündüğünü ileten Z. Bey, durumla ilgili kendisini huzursuz eden unsurun babasının tartıştığı kişilerden kendisini özür diletecek olması, kendisini '*haksız çıkartacak*' olması olduğunu söyledi. Telefon konuşmasından sonrası için "*2-3 gün yemekten*

İçmekten kesildim, gerildim, tamamen babamla alakalı, duymasın” ifadelerini kullandı. Olayda kendisinde 'çaresizlik' duygusuyla 'intikam alma isteğinin' uyandığını ve 'hakkının yendiğini' düşündüğünü dile getirdi.

İkinci olayda ise babasıyla telefonda konuşmakta olan Z. Bey babasının kardeşinden şikâyet etmekte olduğunu bildirdi. *”Kardeşim %100 haklıydı, bir de çocuğu dövmüş (baba). Bu konuda bunu yapan benim bu konuda neler yapmaz”* cümlesi anlatılar içinde öne çıkmaktaydı. Z. Bey bu olaydan sonra 1,5 gün süresince uykusuzluk yaşadığını söyledi.

Ayrıca, Z. Bey anlattığı ilk iki olaya yakın bir zaman diliminde ablasının soruşturma geçirdiğini aktardı. Ablasıyla ilişkilerinin genel olarak kötü olduğunu, fakat soruşturmaya üzüldüğünü söyledi. Ablasıyla genel olarak nasıl ilişkilendiği sorulduğunda ablasının kendisinin *'açığını aradığını'* düşündüğünü ifade etti. Ardından *'açık arayan'* kişileri babası, ablası ve telefonda kavga ettiği satıcılar şeklinde grupladı. 'Açık aramak', 'yargılamak', 'savcılık' vs. kavramlarında danışanın erken dönem yaşantılarında tecrübe etmiş olduğu cezalandırıcı yaşantıların tekrarının anlam yoğunlaşmasına tabi olduğu, kaygının ve obsesif semptomların görülmesinin zeminin de bu yolla hazırlandığı hipotezi oluşturulmuştur.

Semptom

Z. Bey'in aktardığı semptomlar çok farklı durumlarda ve farklı kişilere karşı ortaya çıkabilse de tümünde ortak bir örüntünün saptanabileceği düşünülmüştür. Örüntünün gerçekleşme sırası şu şekildedir: ilk olarak Z. Bey gündelik yaşantısında kendi deyimiyle 'hassasiyeti' olduğu durumlarla karşılaşmaktaydı, bu durum aklına 'habis' diye nitelediği, içeriği çoğu zaman bir eylemi de barındıran düşünceleri getirmekteydi, ardından bu eylemi gerçekleştirip gerçekleştirmediğiyle ilgili ruminasyon süreci yaşamaktaydı. Ruminasyon sürecine sıklıkla somatik baş ağrıları da eşlik etmekteydi. Z. Bey örüntünün bu noktasında çaresizlik ve suçluluk hissetmeye başlamaktaydı. Bir sonraki adımda ise 'habis düşüncelere' paralel eylemleri yapmamak için kendi hareketlerini çeşitli yollarla kontrol altına almaya çalışmaktaydı. Diğer kişilerin kendi olası eylemlerine tanıklık etmesi veya kayıt altına alması düşüncesinde olursa da çevresini ve çevresindekileri kontrol etme isteğini duyumsamaktaydı. Örüntünün her bir aşamasının incelemesini yapmak Z. Bey'in semptomatolojisi hakkında bütüncül bir fikir vermektedir.

Örüntünün ilk aşamasında Z. Bey gündelik yaşamında kendisinin 'hassas' olduğunu söylediği bir durumla (örn.: şehit haberi görmek, etrafında kadınların veya dini figürlerin bulunması vb.) karşılaşmaktaydı. Ardından 'hassasiyetinin' gerekliliklerinin tersine hareketler yapma düşüncesi aklına gelmekteydi (örn: şehit haberinin altına olumsuz yorumlar yapmak, kadınlara *'müstehcen'* diye nitelediği hareketler yapmak, dini figüre

küfretmek vb.). Z. Bey bu noktada bu hareketi yapmamak için yoğun bir çaba harcadığını söylemekteydi. Çabasını seanslar içerisinde sık sık satranç metaforu üzerinden anlattı; ‘iyi ve kötü düşüncelerin satranç oynaması’ onun harekete geçmekle geçmemek üzerine yaşadığı içsel çatışmayı öne çıkarttığı ifadeleri oldu. Z. Bey bahsettiği ‘kötü’ düşünceleri sıklıkla ‘habis’ düşünceler diye de adlandırdı.

Görüşmeler boyunca Z. Bey’in ‘habis’ düşünce içeriklerinin hassas olduğunu söylediği noktalarla paralel gitmesi Z. Bey’in arzusunun yoğunlaştığı durumlara dair ipuçları olarak yorumlanmıştır. Örneğin, Z. Bey dördüncü görüşmede kendisinde küfretme isteği uyandıran kişileri sıraladı; kadın, çocuk ve türbanlılar ‘çok gerildiği’, erkekler ise ‘daha az gerildiği’ gruptu. Ayrıca, küçük çocukları gördüğünde yer yer çocuklara fiziksel şiddette bulunma isteğinin olabildiğini, bu isteği karşısında dehşete düştüğünü de ekledi. Söylemdeki ‘çok/az gerilme’ ifadeleri eyleme geçmemekle ilgili kompülsiyonun niceliğini anlattığı kadar bilinçdışı süreçlerdeki arzusunun yoğunlaştığı noktalara da işaret eden göstergeler olarak değerlendirilmiştir. Örneğin, Z. Bey’in bir görüşmede toplu taşıma aracında gördüğü bir kadına dokunup dokunmadığı üzerine uzun süreli düşünceleri, arzusunun izleri olarak yorumlanmıştır.

Z. Bey, aklında beliren düşünceler karşısında çaresizlik hissettiğini belirtti. Söylemde, semptom örüntüsünün bu noktasında suçluluk hissi çaresizlik hissinden bazen hemen sonra, fakat çoğunlukla kronolojik olarak çok da ayırt edilemeyecek şekilde aktarılmaktaydı. Buradan yola çıkarak Z. Bey’in ‘habis düşünceleri’ karşısında bilinçdışının bir yargı mercii meydana getirdiği düşünülmüştür; suçluluk, yüksek olasılıkla kendisini çaresiz bırakan cezalandırıcı ve yargılayıcı bir Başka önünde yaşanmaktaydı. Seanslar boyunca çaresizlik ve suçluluk semptom anlatımları haricinde Z. Bey’in erken dönem yaşantılarını, özellikle babasının cezalandırıcı tutumunu aktarırken kullandığı duygular oldu.

Ayrıca, Z. Bey’in semptom görünümleri içerisinde ‘bakışın’ özel bir yer tutmakta olduğu saptanmıştır. Bakışın yeri incelenerek Z. Bey’in bilinçdışında bulunan yargılayıcı Başka’nın ve durumun uyandırdığı suçluluk hissini izi sürülebilir; Z. Bey sıklıkla toplu taşıma araçları veya amfideki dersler gibi kalabalık ortamlarda insanların bakışlarından ‘anımlar çıkartabildiğini’ ve bu bakışları ‘garip’ bulduğunu söylemekteydi. Ardından aklında ‘habis’ düşünce içeriklerinden birini eyleme dökmüş ve bakan kişinin kendisini görmüş olabileceği düşüncesi gelmekteydi. Benzeri bir klinik yapıda olmayan kişilerde akıldan geçtiğinde kompülsiyon oluşturmayabilecek olan söz konusu düşünceler, Z. Bey’in zihnine geldiğinde uzun süreli (örn.: yurt odasından çıkmadığı bir gün) ruminasyonları başlatabiliyordu. Ruminasyonlar Z. Bey’de somatik baş ağrılarına neden oluyordu.

Z. Bey aynı zamanda kendisinin ses veya video kaydının alınması durumlarına da tepki duyuyordu. Video çekilmesi ihtimali olan yerlerden geçmemeye gösterdiği özenin boyutu kalabalık alanlarda, örneğin okulun kütüphanesinde bulunmamaya kadar uzanan Z. Bey, seanslar sırasında ses kaydının alınmasıyla ilgili de olumsuz duygular yaşadığını ifade etti. Z. Bey'in ifadeleri doğrultusunda video ve ses kaydının da 'yargılayıcı bakış'ın bir uzantısı olarak işlev gördüğü düşünülmüştür. Z. Bey'e 'yanlış' bir hareket yapmasının görülmesi veya kayıt altına alınmasının ardından neler olabileceğini düşündüğü sorulduğunda neredeyse bütün semptom anlatımlarında aynı cevap alındı; Z. Bey karşısındaki 'açığını arayan / garip bakışlı' kişinin elindeki 'kanıtlarla kendisini polis, savcı, hâkim vb. yetkili birimlere bildireceği ihtimalini düşünüyordu. Video ve ses kaydının alındığı ve diğer kişilerin bakışlarının 'garip' olarak yorumlandığı durumların Z. Bey'in bilinçdışında uyanan 'yargılayıcı Başka'nın projeksiyonları olarak çevredeki kişilerde vücut bulmuş halleri olduğu düşünülmüştür.

Z. Bey'in obsesif semptomlarında yargılayıcı Başka'nın ortaya çıkışından bir sonraki adımda, Z. Bey'de uyanan yoğun bir kontrol isteği gelmekteydi. Z. Bey 'habis' düşünceler doğrultusunda hareket etmemiş olmak adına hem kendi hareketlerini hem de bu hareketleri çoktan gerçekleştirmiş olup da kendisinin farkında olmaması ihtimaline karşı diğerlerinin ellerindeki video kaydı yapabilecek cihazları kontrol etmek istemekteydi. Örneğin, kalabalık bir sınıfta ders dinlerken yaşadıklarını "*Arkamda oturan insan, o beni videoya çekiyor mu, açığımı arıyor mu bilmiyorum*" diyerek anlattı, önünde oturan insanların konumunu daha 'kontrolü dâhilinde' bulduğunu söyledi.

Z. Bey gündelik yaşamının birçok alanını ve kendi hareketlerini kontrol isteğine paralel şekilde düzenliyor gibi görünmekteydi. Örneğin, yalnız yaşadığı evinde uykusu sırasında 'habis' düşüncelerini sayıklamaktan ve olası sayıklamalarını '*aleyhinde kullanabilecek*' kişilerin duymasından çekinen Z. Bey, bazı gecelerde evin kapısının kilitli olup olmadığını defalarca kontrol ettiğini söyledi. Benzer şekilde bazı kişilerin kendisini görebileceği düşüncesiyle cam silmekten de çekindiğini belirtti. Z. Bey, diğer kişilerin sahibi olduğu akıllı telefon vb. video kaydı alabilecek cihazlar üzerindeki kontrol sağlama olasılığının azlığından dolayı kalabalık ortamlara girmekten olabildiğince geri durduğunu ifade etti. Toplu taşımaya binmek zorunda kaldığı durumlarda kendi sesini duyabilmek - böylece söylediği ve söylemediği sözlerden emin olabilmek- amacıyla müzik dinlemek için kullandığı kulaklığı yalnızca bir kulağına taktığını ifade etti. Z. Bey, kendi bedeni üzerinde de farklı bir kontrol mekanizması geliştirmişti; ağzından 'habis' düşüncelerin söze dökülmüş hallerinin çıkmadığından emin olmak için dilini ısırıp, dudaklarını kapatıp, bir de eliyle ağzını kapatarak kimsenin kendisini duymadığından '*3-5 part'ta emin olduğunu*'

söylemekteydi. Z. Bey etrafında tanıdığı kişiler olduğu zaman kendisini daha rahat hissettiğini belirtiyordu. Bu hissiyatının sebebi tanıdığı insanların ‘yanlış bir hareket’ yapması durumunda kendisini uyaracakları düşüncesi idi. Z. Bey’in söz konusu tavrı, tanıdığı kişilere de kontrol mekanizmasının bir uzantısı olma işlevini yüklüyor olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Z. Bey, yine kontrol isteği doğrultusunda mekanları güvenli ve güvensiz olarak ikiye ayırmaktaydı; ‘yanlış’ bir hareket yaptığında aleyhine kanıt oluşturulması olasılığının daha az olduğu alanlar, örneğin kendi evi, söyleminde görece güvenli alanları oluşturuyordu.

Terapistle İlişkilenme

Z. Bey obsesyon nevrozu semptomlarının yoğunlaştığı bir zamanda terapi sürecine başlamıştır. Soler (1996), ‘histerikleşme’nin öznenin Başka’nın arzusuna yönelik hassasiyetinin artmasına yönelik bir süreç olduğunu, dolayısıyla histerikleşen öznenin Başka’nın arzusuna yönelik pozisyonun yeniden yapılandığını belirtmiştir. Terapi görüşmelerinin başlangıcında Z. Bey’deki semptom yoğunluğundan dolayı obsesif yapı dahilindeki, kökeni Başka’nın arzusunu reddetmeye dayalı, terapi sürecindeki karşılığı kendini keşfe direnç olarak dışa vurulan savunmalar bütününe göre sarsılmış olduğu düşünülmüştür. Bir başka deyişle, obsesif yapıya sahip olduğu düşünülen Z. Bey, görece histerikleştiği bir sürecin ardından terapiye başlamıştır. Z. Bey’in ‘çaresizce gelmiş olmasam bunları anlatmazdım’ ifadesinde ‘çaresizlik’ hissiyatının da bahsedilen histerikleşme süreciyle ilgili olduğu düşünülmüştür. Seanslar ilerledikçe terapistin Başka konumuna yerleşmesinde görece artış olduğu, bu duruma paralel olarak da Z. Bey’in histerikleşme miktarının da arttığı düşünülmüştür.

Terapist, görüşmeler boyunca Lacanyen kuramda söz edilen analistin pozisyonuna olabildiğince yakın bir noktada konumlanmayı hedeflemiştir. Ünal (2017), analist pozisyonundaki kişinin arzu nesnesi etrafında bulunan gösterenlere odaklanması gerektiğini söyler. Bu nedenle analistin aktif bir şekilde konuşmasındansa dinlemesinin ön planda olmasının gerekliliğinden bahseder. Ünal (2017), terapide hedeflenen durumu şu şekilde açıklamıştır;

Analist, karşısına semptomlarıyla gelen özneye, çoğu terapide olduğu gibi onu belirleyecek ya da onaracak nesneyi sunmaktan ya da öğütlemekten olabildiğince uzak durur bir pozisyonadadır. Bu yüzden de modern terapilerin çoğunda olduğu gibi bilen kişi konumuna geçerek eksikliği doldurmak yerine boşluğa yer bırakarak öznenin üstündeki çizgiyi-yarığı korumak, analitik çalışmanın çerçevesini belirler.

Bu hedef doğrultusunda terapi sürecinde yönlendirmelerde bulunulmamıştır. Ayrıca, Z. Bey'in kendisi üzerine düşünmesi sürecine ivme kazandırmak, yani görece histerikleşmiş pozisyonunu desteklemek amacıyla kendi arzusunu belirsiz bırakacak tutumlarda bulunulması amaçlanmıştır.

Terapist, Lacanyen kuram dâhilindeki analistin pozisyonuna yakın bir noktada konumlanma amacında olmuştur. Bu amacın Z. Bey ile terapist arasındaki ilişkilmenin çerçevesinde birtakım değişikliklerle sonuçlandığı düşünülmüştür. Direnç, söylemde kendini sorgulamaya ve plansızlığa yer verebilmek, Z. Bey'in ara sıra dile getirdiği yönlendirilme talebinin olası işlevi ve güven duygusu terapötik ilişkilirmede öne çıkan ve seanslar süresince değişimler gözlenen konular olmuştur.

Seansların başlangıcında Z. Bey söylediklerinin planlı olması isteğini sıklıkla dile getirmekteydi. Seansların pek çok noktasında plansız konuşmanın kendisine '*kontrolü elden bırakıyor olduğu*' hissini yaşattığını ifade etmişti. Aşağıdaki alıntı planlı konuşmaya yönelik tutumunu dile getirdiği noktalardan birini göstermektedir;

Alıntı 1 (3. Görüşmeden):

(Z. Bey terapide kendisinden 'açık bir şekilde' bahsetmeye motivasyonu olduğunu anlattıktan sonra)

T: Kendinizi anlatmayı da sanki daha sonraki aşamaları üzerinde kontrol sahibi olmak isteyen bir yerden söylüyorsunuz gibi geldi bana, nasıl geliyor bu sizin kulağınıza?

H: Doğrudur, ya bunu yanlışlayamam. Kendimi anlatmak da benim için bir kontrol aşaması. Onu da planladım beynimde. Burada şu an oturduğumda da ister istemez cümleler planlanıyor. Tabi önceden planlayıp gelmedim ama şu an oturduğunda insan, ya bende böyle en azından, her şeyi planlı anlatmak istiyorum, tam bir şekilde ifade etmek istiyorum. Ama işte planlayamadığım şeyler, onları artık çözmek istiyorum (...)

Z. Bey'le ilgi olarak seanslar süresince öne çıkan bir başka durum da terapistten durumu hakkında yönlendirme almak şeklindeki yinelediği talebi oldu. Terapist, yönlendirmede bulunmayan yaklaşımıyla kendisine kendisini düşündürebileceğini umduğu sorular yönelttiğinde dirençle karşılaşabilmekteydi. Aynı zamanda, seansların başlangıcında henüz güçlü bir terapötik ilişki kurulmamış olmaması sebebiyle de güven duygusunda eksiklikler olduğu görülmekteydi. Güven duygusundaki eksiklik, Z. Bey'in patolojisiyle de bağlantılı bir noktadan kendini göstermekteydi; Z. Bey, ilk seansta kurumun prosedürü gereği imzalanması gereken 'Adli ve Tıbbi İş Birliği Sağlama Formu'nu imzalamaya isteksizlik gösterdi. Söz konusu formda kendisini huzursuz eden unsurun savcılık gibi makamların

kendisiyle ilgili bilgi edinmesi ihtimali olduğunu söyledi. Z. Bey, burada öne çıkan direncine rağmen sürecin başlayabilmesi için formu imzaladı. Z. Bey'in patolojisi ve ilişkide güvensizlikle ilgili bir başka durum da seanslar süresince alınan ses kayıtlarına gösterdiği tepki oldu. Ses kayıtlarına gösterdiği tepki, semptomlarında 'yanlış hareketler' yapabileceği ihtimaline karşı etrafında video kaydı yapan cihazların bulunmaması isteğinin bir uzantısı olarak değerlendirilmiştir. Örneğin, ikinci görüşmede Z. Bey'in farkında olmadan hata yapmaktan çekinmesi hakkında konuşulmaktayken şu şekilde bir diyalog gerçekleşmiştir;

Alıntı 2 (2. Görüşmeden):

(Tanıdıklarının yanında 'güven duygusu' olmasından dolayı daha az obsesyon yaşadığını tarif ettikten sonra)

H: Vallahi ne yalan söyleyeyim kayıt cihazı burada ya

T: Evet

H: (iç çekiyor) Az önceye dair bir gerildim.

T: Nasıl mesela bahsedebilir misiniz?

H: İşte az önce verdiğim örnekler vardı ya

T: Evet

H: Dini figürler, toplumsal olaylar

T: Hı-hı

H: Onlarla alakalı gerçekten doğru cümleler mi kurdum (0.1) yoksa bana ait olmayan cümleleri mi kurdum diye. İyi olan bir şeye gerçekten iyi mi dedim yoksa yanlış mı kötü mü dedim ya da kötü olduğu alenen aşikâr ortada olduğu bir şeye kötü mü dedim yoksa iyi mi dedim.

T: Yani kayıt cihazının sizin sözlerinizi yakalıyor olması mı burada ona?

H: Geri dönüşünün olmaması.

T: Hmm geri dönüşü olmamak.

H: (sözünü kesiyor) Kontrol bende değil çünkü. Diyelim örnek veriyorum şu an amacım buna laf atmak değil yani zaten anlaştık en başında (0.2) bu kayıt sizde. Ben bunu tekrardan dinleyebilecek miyim hayır yanlış bir şey dediysem fark edebilecek miyim hayır bunu sonradan fark edecek olan sizsiniz.

T: Diyelim ki kötü bir şey söylediniz, ben de sonradan dinlerken bunu fark ettim (0.1) bu nasıl bir şey olurdu?

H: İsteddiğiniz an başımı yakabilirsiniz (0.3) bu beni geriyor mesela.

Görüşmelerin ortalarına gelindiğinde Z. Bey'le ilgili bahsedilen durumlarda değişimler olmaya başlamıştır. Z. Bey, üçüncü görüşmeye seansın gidişatındaki kontrolünü

artırmaya yönelik olduğu düşünülen bir ifadeyle başlamıştır; geçen seansta nerede kaldılarsa oradan devam etmek istediğini belirtmiştir. Terapist, danışana terapiye başladığı zamandaki talebini hatırlatmıştır ve seans bu noktadan itibaren planlama yapmanın danışan için ifade ettikleri, kendisinin terapiden beklentileri ve terapiye dair olası fikirleri ekseninde ilerlemiştir. Z. Bey, kendisini anlatmanın da kendisi için bir kontrol aşaması olduğunu belirtmiştir. Terapist konuşulanlar bağlamında bir şeylerin cevabını bilememenin kendisinde uyandırdığı duyguyu sorduğunda Z. Bey burada ‘çaresizlik’ hissettiğinden, bunun ‘suçlandığı bir an’ olduğundan bahsetmiştir. ‘Çaresizlik’ ve ‘suçlandığı bir an’ ifadeleri üzerinden ilerleyen görüşme, danışanın planlı konuşma tarzının dışına çıkabildiği, babasıyla ilişkilerini ‘suçlanmak’ düzlemi üzerinden ilettiği bir akış içerisinde ilerlemiştir. Kendisinin ‘sevgi ve şefkat görmediği’ noktasına geçildiğinde görüşmenin başlangıcındaki tavrına geri dönen Z. Bey, semptomu haricinde bir konuda konuşmaya yönelik isteksizliğini yinelemiştir. ‘Sevgi ve şefkat’ konularından konuşuyor olmanın Z. Bey’in zorlandığı bir nokta olduğu, bu sebeple terapisti fail konuma getirebilecek olan talebini dile getirdiği yorumu yapılmıştır. Z. Bey’in bu konuda konuşmakla ilgili zorlanmasının sebeplerinden birinin, ‘sevgi ve şefkat’ konularından konuşmanın Z. Bey’i kendisinin farkında olmadığı bağlantılara götürebileceği ve bu durumun ona belirli bir kontrol kaybı hissini yaşatabileceği olduğu hipotezi oluşturulmuştur. Bu konuların Z. Bey için belirli bir duygusal yoğunluk teşkil ettiği, bu durumun da konuşmayı zorlaştırıyor olabileceği ihtimali de göz önünde bulundurulmuştur. Her iki durumda da Z. Bey için ‘suçluluk’ hakkında konuşmanın, ilk defa söze döktüğü ‘sevgi, merhamet, şefkat’ duygularının eksikliği hakkında konuşmaktan daha az zorlayıcı bir içerik teşkil ettiği düşünülmüştür (bkz. Alıntı 3). Terapistin konu değişimi yapıldığına vurgu yapmasının ardından danışan ‘suçluluk’ ve ‘çaresizlik’ hakkında konuşmuştur. Seansın son kısmında Z. Bey’in bahsedilen dirençlerinde azalma olduğu görülmüştür. Ayrıca, bu görüşmeden başlayarak Z. Bey’in çağrışımlarına izin vermek ve çağrışımların getirdiği temel noktalar üzerinde konuşabilmek üzerine akışa daha rahat izin verdiği düşünülmüştür.

Alıntı 3 (3. Görüşmeden):

(Baş ağrısı ve ‘çaresizlik’ hissiyatı üzerine konuşulurken Z. Bey’in çocukluğundan bahsetmeye başlaması üzerine)

H: Şefkat merhamet sevgi hiçbiri yok

T: Bunları hangi durumlarda kalınca mesela alamadığınızı hissederdiniz?

H: Şimdi söyle ki mmm annesinden babasından sevgi görmeyen bir insanın başkasından görme ihtimali bence yok. Yok gibi yani. Annesine babasına güvenemeyen bir insanın keza

başkasına güvenmesi ihtimali yok. Örneğin mesela, bu ikisi için konuşunca, bende ikisi de yok. Gerçekten sevemiyorum. Konu biraz dağılıyor gibi ama

T: Hangi kısmına yönelik olarak konu dağılıyor diyorsunuz?

H: Yani (nefes veriyor) (4.0) demeye çalıştığım şey çocuklukta beri suçlu görüldüğüm için evde, her ne yaparsam yapayım suçlu görüldüğüm için

T: Az önce konu dağılıyor dediğinizde, orada tam olarak hissiyatınız neydi?

H: Şöyleydi; konunun tamamen benim işte bu suçluluk psikolojisinden çıkmamasını istiyorum çünkü kendimce yani bu sorunu artık çözmek istiyorum. Sadece bu konuda bir şeyler konuşmak istiyorum belki bilmiyorum.

Görüşmelerin orta kısımlarından gerçekleştirilen son seansa kadar geçen sürede terapötik ilişkide güvenin arttığı ve çeşitli dirençlerde azalmalar olduğu düşünülmüştür. Seanslar süresince öne çıkan bir başka durum, Z. Bey'in semptom örüntüsünde ruminasyonlarla beraber ilerleyen somatik semptom niteliğindeki baş ağrılarının seanslarda Z. Bey'in konuşmakta zorlandığı durumlar da ortaya çıkması olmuştur. Aşağıdaki alıntı, bahsedilen durumlarla ilintili olduğu için önemli bulunmuştur:

Alıntı 4 (5. Görüşmeden):

(Baş ağrıları hakkında konuşulurken)

H: Bir buçuk gündür falan ağrıyor (başı). Üzerine gittim ya bir şeylerin o yüzden.

T: Üzerine gitmenizle başınızın ağrması arasında bir bağ görüyorsunuz.

H: Kesinlikle öyle, kesinlikle.

T: Hı-hı. Sizin için zor olabilecek konuları konuştukça...

H: Ağrıyor, evet doğrudur.

T: Hı-hı. Ama siz, başınızın ağrmasına rağmen birkaç seansta 'zor' konuları konuşabiliyorsunuz.

H: Çünkü size güveniyorum.

T: Hı-hı, güven duyuyorsunuz.

H: Bir kere sizi bir dost olarak kabul ettim. Yani şey değil, açığımı arayan bir insan olarak görmüyorum sizi artık.

Burada bahsedilen 'açık aramama' durumu terapötik ilişkinin ilerlemekte olduğuna dair bir ifade olarak kabul edilmiştir. Yazının diğer kısımlarında da ele alındığı üzere, 'açık aramak' Z. Bey'in semptomlarında babasıyla olan ilişkisine de paralel bir noktadan ilerlemektedir. Bahsedilen gelişmelere paralel olarak Z. Bey'in ses kayıt cihazının yanında konuşmakta daha az zorluk çekiyor olduğu da gözlemlenmiştir. Bu durum seanslar sırasında

gündeme getirildiğinde Z. Bey, kendisinin 'tahammül kapasitesinde artış olduğu' yorumunda bulunmuştur.

Görüşmelerin orta kısımlarında değişim gösteren bir başka durumun Z. Bey'in yönlendirilme talebini dile getirmesinin işlevindeki farklılık olduğu düşünülmüştür. Z. Bey, görüşmeler süresince yönlendirilme talebini aralıklarla dile getirmiştir. Bu talebin, terapötik ilişkinin belirli bir düzeye erişmesinin öncesinde, terapistin talebi karşılamamasının yarattığı yoksunluk sebebiyle gündemde tutulduğu düşünülmüştür. İlişkinin ilerlemesinin ardından ise, talebi dile getirmenin, Z. Bey'in konuşmakta zorlandığı konuları konuşmamak için yaptığı iki manevradan biri olduğu düşünülmüştür; Z. Bey, özellikle yazının Söylem Analizi başlığında ele alınan sapma noktalarında terapisti fail konuma getirmek amacıyla yönlendirilme istiyor gibi görünmektedir. Zorlanılan noktalardaki ikinci manevranın ise babasına öfkesinin ifade bulduğu bir söyleme geçiş yapmak olduğu gözlemlenmiştir; Z. Bey'in kendi süreçleri üzerine düşünmeyi zorlu bulduğu zamanlarda babasına olan öfkesini gündeme sıklıkla getiriyor olduğu gözlemi yapılmıştır.

Terapötik ilişkinin ilerleme göstermesi, dirençlerde azalma olması ve çağrışımlardan ilerleyebilme gibi olumlu gelişmelere rağmen Z. Bey, sekizinci görüşmenin ardından terapi sürecine devam etmemiştir. Z. Bey, 8.görüşmeyi izleyen iki haftalık sürede kurum aracılığıyla terapistle iletişime geçip seanslara gündelik işleri sebebiyle gelemeyeceğini, durumdan dolayı özür diliyor olduğunu belirtmiştir. Üçüncü haftada ise terapi sürecine devam etmek istemediğini ve bitirme kararının terapistle ilişkili olmadığını kuruma iletmiştir. Kurum tarafından çağrıldığı sonlandırma görüşmesine gelmek istemediğini de belirtmiştir. Z. Bey'in terapiyi bırakma nedeni bilinemese de olasılıklara dair iki hipotez üretilmiştir. Terapist, son görüşmede Z. Bey'in söyleminden yola çıkarak aile ilişkilerinde babasının konumunu almak isteyen bir noktadan kardeşleriyle dikey düzlemde ilişkilene çabasında olduğunu düşünmüştür ve bu konuya işaret etmiştir. İlk hipotez, terapistin konuya işaret etmesinin terapi sürecinin erken bir noktasında yapıldığı, yani Z. Bey henüz sözü edilen içerikte bir konuya işaret edilmesine hazır değilken gerçekleştiği, bu sebeple Z. Bey'de terapi sürecine karşı direnç oluşmuş olmasıdır. İkinci hipotez ise Z. Bey'in klinik yapısını göz önünde bulundurmaktadır; Soler (1996), obsesif öznenin Başka'nın arzusunu yok saymaya eğilimli olduğundan bahseder. Bu eğilimin izlerini Z. Bey'in çeşitli tutumlarında sürmek mümkün görünmektedir. Z. Bey'in planlı konuşma tarzının dışına çıkmak istemeyişi (bkz. Alıntı 2), konuşulanların içeriğini kendisinin 'bildiği' noktada tutmak isteği (bkz. Alıntı 3), yani konuyla ilgili henüz kendisinin bilmediği bağlantıları keşfetmeye isteksizliğini belirtebilmesi ve kendi çağrışımlarından ilerlemekte güçlük çekmesi gibi tecrübeleri ve tutumları, obsesif öznenin Başka'yla ilişki kurarken sergilediği savunmalara uygun özellikler olarak

değerlendirilmiştir. Seanslar ilerledikçe gelişme gösteren ilişkinin, terapistin arzusunun belirsiz bırakılması durumunun ve süreçte görece daha az kontrolcü olduğu bir noktadan kendisini sorgulayabilmesinin obsesif savunmalar bütününe ters düşüyor olduğu, bu sebeple içinde bulunması zorlayıcı bir durum oluşturduğu ve Z. Bey'in gelmemesinde bu durumun katkısı olabileceği düşüncesi ikinci hipotezi oluşturmaktadır.

Semptomlar görünmeye başladığında Z. Bey'in içsel bütünlüğünü koruyabilmek adına çeşitli girişimlerde bulunduğu görülmüştür. Terapi sürecine başlaması da bu girişimlerden biri olarak değerlendirilmiştir. Daha uzun süreli bir sürecin bu doğrultuda faydalı olabileceği düşünülmüştür.

Söylem İncelemesi

Parker 2005 yılında yayınladığı makalesiyle sosyal bilimlerde hali hazırda kullanılmakta olan söylem analizi çeşitlerine bir yenisini eklemiştir; 'Lacanyen Söylem Analizi' olarak adlandırdığı yöntemde Lacan'ın dil kullanımına dair teoremlerini söylemi incelemek için kullandığını açıklamıştır. Parker, Lacanyen Söylem Analizinin metodolojik bir prensipler bütünü olmadığını, aksine söylemin incelenmesinde Lacanyen açılımlar sağlayan bir metot olarak değerlendirilmesi gerektiğini söyler. Söz konusu analizin amacı söylemle ilgili yeni soruları gündeme getirmek ve bazı süreçlerin altını çizmektir. Baltacı & Gençöz'ün (2019) çalışmasında yöntemin Türkiye'deki ilk örneklerinden biri sergilenmiştir.

Z. Bey'in söyleminin incelenmesinde Parker'ın öne sürdüğü yöntemlerden bazıları ana başlıklar halinde kullanılmıştır. Parker, her bir yorumlamanın belirli bir derecede söylemin yeniden yapılandırılmasını içereceğini sözlerine eklemiştir (2005). Z. Bey'in söylemi de bu yöntem üzerinden incelenirken hem yorumların hem de söylemin yorumlanacak olan kısımlarını seçme işinin belirli bir oranda araştırmacının söylemi yeniden yapılandırması olmuş olduğu kabul edilmektedir.

Gösterenler

Lacan (1977), kapitone noktaları adını verdiği bazı gösterenlerin, gösterenler zincirinin düzenini diğer gösterenleri yerlerine sabitleyerek sağladığını ifade etmiştir. Parker (2005), kapitone noktalarının söylem içerisinde sıklıkla tekrar edilen noktalar olduğunu söyler. Parker'a (2005) göre kapitone noktaları, yani temel gösterenler, söylem içerisinde bir başka gösterene işaret etmeme, yani söylemin akışını kesintiye uğratabilme özellikleriyle diğer gösterenlerden ayrılırlar. Temel gösterenlerin kullanımıyla özne S₁ pozisyonunu alarak otoritenin temsiline hitaben konuşur. Bu konuşmayı aynı gösterenlerin tekrar edilmesiyle

yapar. Burada sebeplere dayalı bir tartışmadan ziyade, sebebin kırıldığı, sekteye uğratıldığı noktalar söz konusudur. Temel gösterenlerin kullanıldığı noktalarda özne geçmiş travmasına retroaktif bir şekilde yeni bir anlam verir, bu sayede travmayı gösterenler zinciri içerisinde öncekinden farklı bir yere yerleştirir (Parker, 2005).

Görüşmelerin neredeyse hepsinde Z. Bey 'habis' ve 'çaresiz' kelimelerini tekrarladı. Z. Bey'in söylemi incelendiğinde aktardığı olayların bu iki kelimenin etrafında yoğunlaştığı, özellikle 'çaresiz' kelimesinden sonra durumunu tarif etmek için başka ifadelere başvurmadığı saptanmıştır. Bir başka deyişle, bu kelimelerin kullanıldığı noktada bir çeşit anlam sabitlenmesi durumunun söz konusu olduğu düşünülmüştür. Aynı zamanda, bu kelimeleri kullanırken Z. Bey'in kimi zaman durumuyla ilgili bir Başka'ya sesleniyor gibi görünmekte olduğu yorumu yapılmıştır.

Arapça kökenli olan 'habis' kelimesi kötü, kötücül, uğursuz anlamlarına gelmektedir ("Habis", 2018). Z. Bey habis kelimesini '*kendisini zor duruma düşürebilecek*' kompulsif düşünce içeriklerini tarif ederken kullanmaktaydı. 'Habis' düşüncelerini toplum tarafından onaylanmayacak düşünceler olarak nitelendirmekteydi. Z. Bey'in çağrışımlarında toplum kavramı yargılayıcı Başka üzerinden ilerliyordu; kavramı tıpkı '*babalık makamı*' gibi '*açığımı arayan*' bir oluşum olarak değerlendiriyordu. Aynı zamanda, '*makam*'la özdeşleşim kurduğu zamanlarda '*toplum benim*' vb. ifadeler kullanmaktaydı. Bu durumda, 'habis' kelimesinin yargılayıcı Başka'nın onaylamadığının düşünüldüğü noktalarda ortaya çıkan düşünceleri temsil ettiği yorumu yapılmıştır. 'Habis' kelimesinin Arapça'da *habs* kökünden gelen 'hapis' kelimesiyle ses benzerliği taşıması yoluyla öne çıkan bir gösteren olduğunu düşünülmüştür ("Hapis", 2018). Hapsedilmek, Z. Bey'in semptomatolojisi açısından önemli bir kavram olarak değerlendirilmiştir. Öncelikle, Z. Bey'in obsesyon nevrozunu harekete geçiren durumlar arasında bir tanıdığına hapsedilmesi durumu da bulunmaktaydı. Hapsedilmenin önem kazandığı ikinci nokta ise Z. Bey'in semptomuna dair kurgusundan gelmekteydi; terapist, 'habis' düşüncelerini eyleme döktüğünde ne olacağını düşündüğünü sorduğunda Z. Bey her zaman aynı kronolojik sırada verdiği bir olaylar dizisi tarif etmekteydi, tariflerinin sonuna da yargılayıcı makamlar tarafından hapsedileceğini düşündüğünü ekliyordu. Ayrıca, hapsedilmenin Z. Bey'in erken dönem yaşantılarında da önemli bir yer tutmakta olduğu kanısına varılmıştır; Z. Bey'in seans sırasında 'açık aramak' teması üzerinde konuşulurken ki ifadeleri şu şekildedir: "*Babam açığımı aradığında banyoya kilitlerdi. Gün çıkarmadığımı bilirim, bu yüzden hapsedilme durumu bende korkunç. (...) Hep bu şekilde ilerledi hiyerarşi; açığımı aradı, kızdı, dövdü, yargıladı, ceza verdi, banyoya kilitledi*".

Z. Bey'in söyleminde sık kullanılmasıyla öne çıkan bir başka gösterenin de 'çaresiz' kelimesi olduğu yorumu yapılmıştır. Kelime, 'zavallı, çıkar yol bulunamayan bir biçimde,

ister istemez' gibi anlamlara gelmektedir ("Çaresiz", 2018). Z. Bey'in söyleminde kelimeyi başka bir yol bulamadığını düşündüğü durumlar için kullandığı saptanmıştır. Çaresizliği 'habis' düşüncelerin kompülsiyona neden olduğu noktalarda, suçlandığını ve yargıldığını düşündüğü zamanlarda, banyoya kilitlenme anısında ve semptomlarını harekete geçiren telefon tartışmasının sonrasında hissettiğini ifade etti. Bir başka deyişle, çaresizlik olasılıkla Z. Bey'in erken dönem yaşantılarında 'suçlu' hissettiği durumların ardından yargılayıcı Başka'yla karşılaştığı anlardaki hissiyatı olarak düşünülmüştür. Bu hissiyat, obsesif semptomlar yoluyla erken dönem yaşantılardaki bazı durumların yeniden sahnelenmesi söz konusu olduğunda tekrar kendini göstermektedir. 'Çaresiz' kelimesi, bir Başka'nın önünde yaşanan durumlara gönderme yapıyor oluşuyla ve kullanıldığı anlarda söylemi sabitlemesi, yani konu akışında daha ileriye götürmemesi özellikleriyle bir temel gösteren olma ihtimalini barındırıyor. Ayrıca, kelime 'çare' ve 'siz' olarak iki ayrı parçada da incelenmiştir. Bu açıdan yaklaşıldığında, terapisti bilinçdışı olarak çareyi getirecek kişi olarak görüyor olabileceği ihtimali üzerinde de durulmuştur. Parker (2005) temel gösterenlerin kullanımında otoriteye hitabın söz konusu olduğunu belirtir. Bu açıdan yaklaşıldığında terapistte yüklenmiş olması muhtemel olan 'çareyi getirebilecek kişi' konumunda aktarımın sembolik yönlerinin, yani otoriteye hitabın bulunduğu düşünülmüştür.

Z. Bey'in seanslar süresince 'baş' kelimesini kullanım biçiminde de bilinçdışı düzeyde otoriteye hitabın bulunduğu hipotezi oluşturulmuştur. Z. Bey'in semptom örüntüsü incelendiğinde çaresizlik ve suçluluk hissetmesinin öncesinde ruminasyon sürecine eşlik eden somatik baş ağrıları deneyimlediği görülmektedir. 'Baş' ağrısı yaşadığı zamanlar, Başka ile karşılaşma noktalarında kendisini suçlu hissetmesinden önce kendi vücudunda ses üzerinden ve konum olarak Başka'nın temsili olabilecek bir bölgede, yani 'başında' bir sorunla karşılaştığı anlar olmaktadır. Benzer şekilde, terapistte ses kayıtları üzerinden güvensizliğini belirtirken "istediğiniz an başımı yakabilirsiniz" (bkz. Alıntı 1) demiş olması ilgi çekici bir nokta olmuştur.

Metaforlar

Z. Bey görüşmeler boyunca sıklıkla çeşitli benzetmeler kullandı. En çok kullandığı benzetmeler arasında dil ve çene gibi konuşmakta kullanılan vücut bölümlerini içeren ifadeler yer alıyordu. Bu ifadeler çift anlamlılığa sahip olmalarıyla öne çıkıyor; bir taraftan mecaz yoluyla toplumun söyleminde sıklıkla bazı durumlara yönelik kullanılabilecek olan söz konusu ifadeler, diğer bir taraftan Z. Bey tarafından semptomlarında direkt, mecazi olmayacak biçimde karşılığını bulabilecek şekilde kullanılıyordu. Örneğin, bir görüşmede Z. Bey 'habis düşünceleri geldiğinde' dilini sıkıştırdığını söyledi. İfade mecaz yoluyla toplum

içerisinde konuşmayı önlemeye yönelik çaba harcanan durumları anlatmaktaydı. Aynı zamanda, Z. Bey mecazi olmayan, direkt bir yolla da dilini sıkıştırmaktaydı; bahsettiği anlarda dilini dişlerinin arasına sıkıştırdığını, dudaklarını kapattığını, ellerini de dudaklarının üzerine koyduğunu, böylece herhangi bir şey söylemediğine dair '3-5 part'ta emin' olduğunu ifade ediyordu. Benzer şekilde video çekildiğini düşündüğü zamanlar için 'dilimi ısırmağa başlıyorum' demektedir. 'Habis' düşüncelerini tanımlarken de 'dile getirilmeyen' betimlemesini kullandı. Semptomlarını harekete geçiren tartışmadan babasının haberdar olması ihtimali üzerine konuşulurken babası için 'ağzı durmayacak' ifadesini kullandı. İlk görüşmelerden birinde de sabah uyandıktan sonra etrafındaki kişilerle 'çenesi açılın' diye konuştuğunu, konuşmasında 'hata' yapmadığını gördükçe konuşmaya yönelik motivasyonunun arttığını söyledi.

Z. Bey'in söyleminde öne çıkan bir başka metafor satranç üzerineydi; Z. Bey sıklıkla kompülsiyonlarına sebep olan düşünceleri 'satrançtaki kötü tarafa', kalan düşüncelerini ise 'iyi tarafa' benzetmekteydi. Aynı durumu 'iyi ve kötülerin savaşı' olarak da adlandırabiliyordu. Ruminasyon sürecini izleyen somatik baş ağrılarına ise 'satrançta her bir hamleden sonra gelen ağrılar' olarak tanımlamıştı. Kullanımı öne çıkan bir başka metafor da 'kefenin diğer yönü' ifadesi oldu. İfade, 'kefe' ve 'kefen' kelimeleri üzerinden çift anlamlılığa sahiptir. Metafor görüşmede şu şekilde yer almaktaydı;

Alıntı 5 (8. Görüşmeden):

H.: (...) günlük yaşantımda sinir stres ya da şüpheler bulunduğu zaman sorun yaşıyorum. Bunlar kefenin diğer yönüne gidiyor, burada (terapi) kefenin diğer yönünü doldurmaya çalışıyorum.

T: Kefenin diğer yönünde acaba neler var?

H.: Kötü olanlardan mı bahsedeyim? Tartışmalar, sorunlar, bakışlar (...)

Sapma Noktaları ve Konuşulmayanlar

Annesiyle ilişkili konular terapi süreci boyunca Z. Bey'in konuşmakta en çok zorluk çektiği konular arasındaydı. Zorluk çektiği bir başka nokta, kardeşleriyle olan ilişkisinde babasının rolünü alma isteğinden bahsetmesi üzerine terapistin yatay düzlemdense dikey düzleme, yani ebeveynlere ait bir konumdan ilişkilenecek istemesini işaret ettiği nokta oldu. Z. Bey görüşmelerin başlarında bu şekilde zorlandığı konular önüne çıktığında 'ben ne zaman iyileşeceğim / sizden hamle bekliyorum' gibi ifadelerle konuşmadaki fail pozisyonu terapistten veremeyen hamleler yapmaktaydı. Terapistle kurulan ilişkinin ilerlemesinden sonra ise zorlandığı konularla karşılaştığında bir çıkış yolu olarak babasına öfkelenen bir söylem başlatmaya

yönelmekteydi. Z. Bey'in konuşmakta zorlandığını söylediği noktalar sapma noktaları olarak değerlendirilmiştir.

Z. Bey görüşmeler boyunca terapistin kendisinden 'habis' düşüncelerini cümleye dökmesini isteyeceği düşüncesinin kendisini '*gerdiğini*' ifade etti. '*Gerilmek*' ifadesi üzerine sorular yöneltildiğinde semptomunu yaşarken hissettiklerinin aynısını seans sırasında da hissettiğini söyledi. Terapiste düşünce içeriklerini söyleyebileceğini, fakat aynı cümleleri kullanamayacağını vurguluyordu. Bir başka deyişle, Z. Bey'in kompulsif düşüncelerinin gösterenleri seanslarda söze dökülemeyen noktalar oldu. Benzer şekilde, görüşmelerden birinde '*birkaç kez hata yaptığım oldu*' dedi. Hatalar hakkında sorular yöneltildiğinde söze dökmek istemedi, bunların '*kelime sürçmesi*' olduğunu söyledi.

Dildeki Pozisyonlar

Lacan'ın klinik yapılar üzerine yorumları her bir yapıyı dille olan farklı ilişkilene biçimleri bağlamında ele alır. Yani, farklı konuşma biçimleri öznenin pozisyonları hakkında fikir vermektedir. Lacan, obsesif yapıya sahip öznenin söyleminde tipik olarak bağımlılığın maskülen reddini sergilediğini öne sürmüştür (Parker, 2005). Z. Bey'in söyleminde de bağımlılığın maskülen bir pozisyondan reddedildiği konumlanmalar öne çıkmaktaydı. Örneğin, bir görüşmede kardeşlerinden bahsederken şöyle bir ifade kullandı: '*Onların geleceğinde aktif rol almak istiyorum, bu yüzden bir an önce okulu bitirmek istiyorum. Başta babam olmak üzere kimseye muhtaç etmek istemiyorum*'. Terapiye başlama süreciyle ilgili olarak da '*çaresiz*' kaldığı için yardım almak istediğini, bu hissiyat olmasa yardım almak istemeyeceğini belirtti. Bir başka deyişle, başka çıkar yol bulamadığı (bkz. '*çaresiz*') bir durum kendisi için bağımlılığı reddedemediği bir nokta oldu. Ayrıca, kendini '*tam ifade etmek*' Z. Bey'in terapi sürecinde amaçladığını söylediği bir durumdu. Z. Bey'in kendine belirlediği bu amaç, bağımlılığın reddi, aynı zamanda eksiklik reddi olarak yorumlandığında anlam kazanmakta.

'Başka benden ne istiyor?' sorusu özneyi belirli bir pozisyona yerleştirir. Bu sorunun izleri her bir konuşmada sürülebilir, zira her konuşma Başka'ya yollanan bir mesaj olma işlevindedir. Başka'ya seslenmek, aynı zamanda sembolik düzleme seslenmektir. Öznenin bilgiyi '*varsaydığı*' ve güç ya da otorite mevkilerine yönelttiği konuşmalarda Başka'ya yapılan seslenişin izleri sürülebilir (Parker, 2005). Z. Bey söyleminde sıklıkla güç ve otorite atfettiği kişi ve '*makamlardan*' da bahsetmekteydi. Bu noktalar Başka'ya seslendiği, yani sembolik düzleme yönelik konuştuğu anlar olmaktadır. Seslenişi gerçekleştirdiği noktalar, patolojisiyle ilgili önemli bilgiler verdiği alanlar olarak değerlendirilmiştir.

Baba, Makam ve Yasa

Z. Bey'in babasıyla olan ilişkisinin obsesyon nevrozunda merkezi bir konumda olduğu düşünülmüştür. 'Baba' kavramı Z. Bey'in söyleminde hem yakınlık kurulmak istenen hem de nefret edilen bir nesne olarak yer almaktadır. Bu durumun içsel çatışmalara sebep olduğu hipotezi kurulmuştur. 'Baba', Z. Bey'in söylemlerinde hem erken dönem yaşantılarında hem de yetişkinlik döneminde oldukça cezalandırıcı bir konumda yer almaktadır. Cezalandırıcı konum aynı zamanda nefret uyandıran tarafı oluşturuyor gibi görünmektedir. Ayrıca, Z. Bey'in söyleminde dolaylı olarak fikirlerini benimsemiş olmaktan memnuniyet duyduğu, konumunda bulunmak isteyebileceği bir 'baba'nın izi de sürülebilir. Z. Bey'in deneyimlediği iki uyumsuz 'baba'yla da özdeşleşiminin olduğu düşünülmüştür.

'Baba', Z. Bey'in obsesif semptomlarının örüntüsünde pek çok noktada etkisini hissettirmektedir. Semptomun gündelik yaşamda harekete geçmesinde özel bir yere sahip olan 'bakış' kavramı bu açıdan incelenebilir; Z. Bey için ruminasyon sürecini başlatan koşullardan biri gündelik yaşantısında karşılaştığı insanların bakışlarını yargılayıcı olarak algılamasıydı. 'Bakış' üzerine çağrışımları üzerine konuşulduğunda birçok noktada babasının yargılayıcı bakışlarından bahsetmekteydi. Semptomunu harekete geçiren bakışlarla babasının bakışları arasındaki ortak özelliğin ikisinin de 'açığını arıyor' olması olduğunu düşünmekteydi. Bir başka görüşmede 'açık aramak' durumundan söz edilirken 'açık arayan' insanları babası, ablası ve semptomlarını harekete geçiren başlıca olay olan telefon tartışmasında muhatabı olan kişiler olarak sınıfladı. Aile yaşantısında da sıklıkla babasının kendisini cezalandırmak için 'açığını aradığını' belirtmekteydi. Seanslar süresince 'açığını arayan' ve yargılayan 'baba'ya olan öfkesini sıklıkla dile getirdi.

Semptom örüntüsünün 'bakış'tan sonraki aşamalarında da 'baba' kavramının yoğun etkisi olabileceği düşünülmüştür; Z. Bey'in kompülsif düşünce içeriklerini 'habis' diye adlandırıyor olmasının, babası tarafından banyoya hapsedildiği erken dönem yaşantılarıyla ilişkisi yazının önceki bölümlerinde incelenmişti. Bununla beraber, 'habis' düşünce içeriklerini eyleme dökmesinin sonucunun savcı, polis gibi görevlilerin kendisini hapsedmesi olacağını düşündüğünü ifade etmekteydi. Savcıların ve polislerin Başka'nın ilk temsili olan babanın yüceltilmiş halleri olduğu, dolayısıyla her üçüyle de olan ilişkisinin yasayla olan ilişkiyle de paralel olduğu hipotezi oluşmuştur. Özellikle savcılık makamından sıklıkla bahseden ve yer yer babasının 'açık arayan' tutumunu savcıya benzeten Z. Bey için bu makamın baba imajıyla iç içe geçmiş olduğu görülmüştür.

Z. Bey'in cezalandırıcı olarak deneyimlediği ve izi 'savcı' kavramından da sürülebilir olumsuz baba imajı, beğenilen ve yakınlık kurulmak istenilen olumlu bir imajla yan yana

durmaktaydı. Olumlu imaj Z. Bey'in söyleminde 'babalık makamı' olarak bahsettiği kavram üzerinden incelenebilir; Z. Bey bu kavramı kullanarak konumundan alınmasını istemediği, olumlu ve hayali bir 'baba pozisyonu' tablosu betimlemekteydi. Bu olumlu imajın 'baba' kavramının Z. Bey'in özdeşleşim kurmak istediği yönü olduğu hipotezi oluşmuştur.

Alıntı 6 (4. Görüşmeden):

H: Tamam babamdan nefret ediyorum ama yine de gururunu kırmak istemiyorum elimden geldiğince. Çünkü bir öğretmen olduğunda öğretmen nasıl sınıfta bir aşağılanmaya maruz kalırsa gururu kırılırsa her şeyden önce, o makam kırılırsa, doğru tabir bu oldu, babalık makamına saygı duymaya çalışıyorum. O'na değil.

T: Yine makamsal bir yerden geldi sizin için. Savcıların, polis kolluk kuvvetlerinin olabileceği bir yerden.

H: Bağdaştırma doğru mu? Makam kelimesi sadece hani babalık figürüne duyduğum saygı.

T: Hı-hı.

H: O yüzden yoksa bir saygım yok babama. Makam meselesi değil.

T: Hmm

H: Makam meselesi dediğim gibi onlar, saydığınız makamlar toplumdaki suçu önlemeye yönelik olduğu için.

T: Bunun yanı sıra öğretmenlik makamı nasıl farklıdır?

H: Efendim?

T: Öğretmenlik makamı ya da babalık makamı diye tarif ettiğiniz, kırılmasını istemeyeceğiniz makam?

H: Sonuçta bir otorite vardır. Bir otorite olmalıdır. Bir düzen vardır ve kişilerin birbirinden bir beklentisi vardır. Burayı koordine eden sizseniz buradaki insanların size, itaat yanlış bir kelime oluyor ama, en kaba tabirle itaat etmeleri gerekir. Bir saygı duymaları ve dediğinizi yapmaları gerekir (...).

Z. Bey'in 'baba' kavramıyla özdeşleşiminin saptandığı bir başka nokta hassasiyetleri ve 'toplum' kavramını düşünüş biçimi üzerinedir. Z. Bey, semptomlarının sadece kendisinin hassas olduğu alanlarda ortaya çıktığını söylemekteydi. Örneğin, şehitler ve çocuklar konularında hassas olduğunu, 'habis' düşünce içeriklerinde de şehitlere küfretmek ve çocuklara şiddet uygulamak olduğunu belirtmekteydi. Hassasiyeti olduğunu söylediği alanları da toplumun değer yargıları olarak gördüğünü belirttiği noktalar üzerinden tanımlamaktaydı. Z. Bey'in toplum kavramıyla olan ilişkilenmesi babasıyla olan ilişkisinin bir paraleli görünümündedir; Z. Bey toplumu tıpkı babasında olduğu gibi hem özdeşleşecek bir nokta hem de kendisinin karşısında bulunan, yargılayan ve cezalandıran bir yerden

anlatabilmekteydi. Aşağıdaki alıntı, Z. Bey'in obsesif düşüncelerini tanımladığı noktanın toplum olduğunu ve kendisini nasıl cezalandırıcı (bedel ödeten) pozisyona koyduğunu göstermektedir;

Alıntı 7 (5. Görüşmeden):

H: Bana ait olmayan düşünceler. (Kompulsif düşüncelerden bahsediyor)

T: Size ait olmayan düşünceler.

H: Dedim ya iyiye kötü, kötüye iyi. Ama toplum tarafından asla ve asla kabul edilmeyecek sözler. Benim dışarıdan duyduğumda bedeli ağır olacak sözler. Her açıdan. Enteresan durumlar.

T: Sizin başkalarından duyduğunuzda yargılayabileceğiniz sözler?

H: Tabi ki (...).

Toplum kavramı, yargılayıcı olarak nitelendirilmesinin yanı sıra, özdeşleşilen bir alan konumunda da bulunuyordu. Özdeşleşilen nokta, Z. Bey'in kendisini yargılayan pozisyonuna koyduğu noktalarda hissedilmekteydi. Yukarıdaki alıntıda semptomunu oluşturan düşünceleri kendisinin de yargıladığını ifade etmiş olması bu duruma bir örnek oluşturmaktadır. Z. Bey, seanslar sırasında kendisini de toplum olarak gördüğünü ifade etmiştir.

Alıntı 8 (6. Görüşmeden):

T: Çocuğun karanlıktan korkmayı öğrendiği gibi (karanlıktan korkmakla ilgili önceki sözlerine referans vererek), acaba bu dışarıdan duyduğunuz şeylerin iyi ya da kötü olduğunu siz nasıl öğrendiniz?

H: Toplum tarafından ayıplandığı zaman.

T: Hı-hı, hı-hı

(...)-aynı görüşmenin devamında kendisine toplumla benzer özellikler atfediyor olması konuşulurken-

H: Dedim ya bana göre kötü olan şeyler- ben zaten toplumum.

T: Hı-hı.

H: Bana göre kötü olan şeyler hiç tahammül edemediğim şeyler farkında mısınız? (...)

Z. Bey'in toplumla bahsedildiği üzere ikili bir ilişkisi olduğu düşünülmüştür. Toplumu yargılayıcı bulunduğu noktalarda kendisini cezalandırıcı bir Başka'nın nesnesi olarak konumlandırmaktadır. Ters durumda ise kendisi 'toplum' olup, yani yargılayıcı pozisyona geçip, nesnesi olarak aldığı imgesel başka'lara cezalandırıcı motivasyonlarla yaklaşıyor gibi

görülmektedir. Toplum kavramıyla kurduğu söz konusu ilişki babasıyla olan ilişkisinin bir paraleli olarak ele alınmıştır.

Z. Bey'in babasıyla olan ilişkisi, ödipal kompleks çerçevesinde de incelenebilecek bir alan niteliğindedir. Z. Bey'in aşağıdaki alıntılarda verilen ifadelerinin bilinçdışında annenin bakışında arzulanan babası gibi olmak arzusunun işaret ettiği yorumu yapılmıştır.

Alıntı 9 (8. Görüşmeden):

H: İşte babam o kadar yanlış yolları tercih ediyor ki bir şeyler yaptırmaya çalışırken. Tamamen şiddet, zorla, bağıra çağıra. Ben kardeşlerimde bunu uygulamıyorum.

T: Hmm. Kendi konumunuzu babanızla kıyaslıyorsunuz.

H: O evde bir baba figürü olmalı. Tabi ki de her evde olduğu üzere. Bu, bir evde baba rahmetli olsa bile bu figür evden başkasına geçer. Yani, anne bazen bu rolü üstlenir bazen büyük olan abi abla üstlenir. Bu rolü biri üstlenir, ister istemez. Çünkü küçüklerin yetişmesinde rol alan birisi olmak zorunda. Bu rolü biri üstlenir ve bizdeki rolü ben üstlendim.

T: Hı-hı. Siz onların abisiyken-

H: Yoo, abileri gibi değilim, gerçekten. Babaları gibiyim. O küçük ikinin biraz. Şey gibi değilim öyle abi kardeş ilişkimiz yok pek. Baba-kız gibi ilişkimiz var. Böyle olmasından çok memnunum (...).

Alıntıda bahsedilen 'babasının daha iyi ve 'yeterli' bir versiyonu olmak ('muhtaç etmemek')' teması, seanslarda sıklıkla yer bulmaktaydı. Temada babasıyla kendisini kıyasladığı, bir bakıma rakip olarak yorumlanabilecek bir baba görünümü hâkimdir. Z. Bey'in annesinin yanında bulunan maskülen figür konumunda küçük kardeşlerine kural koyan bir pozisyona yerleşme isteği, bilinçdışında Başka konumundaki babanın yerini almaya duyulan arzuyu göstermektedir. Burada Z. Bey'in yerine geçmeyi arzulayacağı baba, gerçeklikte babası konumunda olan kişiden ziyade bilinçdışında bulunan ve yasağın getiricisi olan baba konumudur.

Kuramsal İnceleme

Ödipal Çatışma

Lacan, 1938'de kaleme aldığı *Aile Kompleksleri* adlı eserinde ödipal çatışmayı ve özelliklerini anlatmıştır. Lacan, cinselliğin bastırılması ve cinsel kimliğin edinilmesinin ailenin ruhsal ortamındaki düzenlemeler ve kazalara tabi olduğunu belirtmiştir (1938). Lacan'ın anlatımında ödipal arzu erkek çocuklarında daha yoğundur ve anneye yöneliktir (1938, sf. 38). Ayrıca, bastırma mekanizması tipik durumlarda babadan oğula uygulanan,

kastrasyon kompleksiyle sağlanan bir durumdur. Bastırma işlemi öznedeki ikili bir etkiye sahiptir; ilk olarak cinsel arzunun rakip konumuna yerleştirmiş olduğu ebeveyne karşı agresiflik, ardından agresifliğe rakip tarafından karşılık verilmesi ihtimalinin korkusu hissedilmektedir. Bu iki etki, vücudun bir bölümünün yaralanabileceğinin, yani kastrasyon fantazisinin temelini oluşturmaktadır (Lacan, 1938, s. 39). Ödipal sürecin sonunda erkek çocuk babayı hem cinsel yasağı yürürlüğe koyan kişi, hem de bu yasağın çiğnenmesinin örneği olarak görmeye başlar. Dolayısıyla ödipal tansiyon hem bastırmanın sağlanıp cinselliğin ergenliğe kadar gizli kalmasıyla, hem de babanın imajının yüceltilmiş halinin belirli bir ideal olarak bilinç düzeyinde kalmasıyla azaltılmış olur. Akabinde, ödipal çatışma ruhsal aygıtta iki kalıcı birimin oluşmasıyla sonlanır; babanın bastırmayı sağlayan yönü süperegoyu, yüceltilmiş imaj da ego-idealini oluşturur (1938, ss.36-37). Lacan'a göre bastırmanın oluşumunu psikolojik bir seviyede anlayabilmek için kastrasyon fantazisi imgesel bir oyun, anne de oyunu belirleyen obje olarak düşünülmelidir (1938, s. 45).

Lacanyen Teoride Obsesyon Neurozu

Soler (1996), Lacan'ın klinik yapılar üzerine çalışmalarını yorumladığı makalesinde nevrozun cinsellikle, dolayısıyla zevkle ilgili katlanılmaz bir fikre karşı bir savunma olarak geliştirildiğini belirtir. Bu dayanılmaz fikrin bastırılmasıyla özne bilinçdışı ve bilinç olarak iki ayrı katmana ayrılmaktadır. Bu açıdan savunma, öznenin Gerçek düzleminden gelen cinselliğe karşı reaksiyonu olarak düşünülebilir. Soler (1996), tek bir tip itkinin tek bir nevrozla eşleştirilemeyeceğini, fakat nevrozun farklı görünümünde farklı itkilerin daha sık görüldüğünü açıklar. Obsesyonda özneyi harekete geçiren itki, sıklıkla anal özellikler taşır. Obsesyon, had safhada zevk almakta olan öznenin kastrasyon tehditliyle karşılaştığında edindiği savunmadır. Kastrasyon tehdidi dışında, fazlaca zevk alıyor olma durumunun kendisi de özne için tehdit edici bir durum olarak yaşanır. Özne, ilksel cinsel deneyimlerini bir zamanlar edindiği fazla zevke istinaden suçluluk hissini gölgesinde yaşar (Soler, 1996).

Benzer şekilde Atmaca da ayrışma anından kaynaklanan kaygıyla baş etme yolları olarak belirlenen farklı yöntemlerin klinik yapıları oluşturduğunu anlatmaktadır (2017, s. 15). Buna göre, obsesif yapıya sahip olacak olan özne, nesnenin Başka'dan geldiğini reddederek kendiliğini kurar. Obsesifin Başka'yla ilişkisi, temel fantazisi, duyguları vb. bu yapılandırıcı duruma göre şekillenir (Atmaca, 2017). Bir başka deyişle, özne Başka'nın kendisinden ne istiyor olduğu sorusuna cevap bulamayınca cevabı kendi yorumundan oluşturur. Bu yorum öznenin temel fantazisi olacaktır (Soler, 1996). Obsesifin temel fantazisi kaynağından hayatla ilişkilendirilmesindeki temel yöntem yükselir; bu yöntem eksiğin reddedilmesidir (Atmaca, 2017).

Lacan (1956), obsesifi ölü rolü yapan, bunu yaparken ölüme karşı kendini daha korunaklı hisseden, incinebilir bir yönü olmadığını göstermek için diğerlerine karşı baskınlık uygulama eğiliminde olan bir aktör gibi gördüğünü belirtir. Lacan, obsesif bahsedilen eğilimlerini yaşayabilme çabasını Başka'nın önünde oynanan, obsesifin tam olarak nasıl bir rol aldığını kestiremediği, çünkü rol alıyor olduğu gerçeğinin bilinçdışı olduğu bir oyuna benzetir. Bu agresif oyunda obsesif özne ölüme olabildiğince yaklaşmaya çalışır (ss. 21-22). Bir başka deyişle, arzusunu oyun içerisinde öldürmeye çalışır (Lacan, 1956). Soler (1996), bu durumu obsesif öznenin objeyle karşılaştığında 'yok olmaya' çalışması, yani arzuyu imkânsız bir konumda tutmaya çalışması olarak yorumlar.

Başka'yla ilişkilenede obsesifin üstlendiği rol, obsesyon nevrozunun birçok yönünden biridir. Obsesyon nevrozunun diğer önemli özellikleri Soler'in (1996) Lacan'ın klinik yapılar üzerine çalışmalarını inceleyerek oluşturduğu makalesinde görülebilir. Soler, obsesifin temel sorusunun 'Ben, yaşayan bir canlı olarak neyim?' olduğu iletir. Ayrıca, obsesyonunda bastırılan içerik gösterenler zincirinde geri döner. Bir başka deyişle, obsesif öznenin semptomu düşünceler, yani gösterenler olarak yer bulur (1996). Obsesif özne için bastırılmış olan duygulanımdır. Örneğin, Freud (1907), obsesyon nevrozunu üzerine yayınladığı ilk vaka analizi olan 'Bir Obsesyon Nevrozunu Üzerine Notlar' adlı eserinde ele aldığı 'Fare Adam' lakaplı kişinin erken dönem yaşantılarına ait nevrozunun çekirdeği olarak kabul edilebilecek bazı anlatıları söze döküldüğünden, bu esnada herhangi bir duygulanım yaşamadığından ve söylediklerinin nevrozuyla ilgili taşıyor olduğu önemin farkında olmadığından bahseder.

Ödipal Pozisyon

Lacan 1977'de edebiyat dünyasının belki de en ünlü obsesifinin, Shakespeare'in Hamlet adlı karakterinin ruhsal süreçlerini ödipal dramının tekrarının etkilerini merkeze alarak incelemiştir (s. 41). Lacan (1977), her öznenin yaşamlarının bir noktasında ödipal dramayı tekrar ettiğini, yani kanunun gelişini trajedi seviyesinde yeniden yaşama potansiyelinin olduğunu belirtmiştir. Lacan, cinselliğin insancillaşmasını sağlayan en önemli unsurların ceza, yaptırım ve kastrasyon kavramları olduğuna işaret etmiştir (1977, s. 43). Tipik durumlarda, Başka'nın alanından yaptırımı getiren kişi baba konumundadır. Bastırmanın gerçekleşmesi, öznenin fail olarak tatmin elde edemeyeceğini kabullenmesiyle, bir başka deyişle fallusun yasını tutmaya başlamasıyla gerçekleşir (1977, s. 45-46).

Z. Bey'in Lacan'ın eserlerinde yer bulan, erkek çocuğunun ödipal dramadan çıkışının klasik yollarını izlediği düşünülmüştür. Bu düşünceye göre Z. Bey arzusunun objesi olan anneye, baba tarafından yasak getirilmiştir. Lacan'ın Hamlet'i yorumlarken kullandığı ödipal

dramanın tekrarı durumunun, Z. Bey'in konumunda da yaşanıyor olabileceği hipotezi kurulmuştur; Z. Bey (bkz. Alıntı 7), babasının konumunu alarak küçük kardeşlerinin 'babası' konumuna yerleşmekten bahsetmektedir. Bu tarz bir ödipal eğilim, Lacan (1977)'in bahsettiği üzere bilinçdışında bulunmaktadır. Bu durum, Z. Bey'in nevrotik yapıda olduğuna dair bir gösterge olarak kabul edilebilir.

Klasik anlamda değerlendirilen ödipal dönemin, erkek çocuklarının babalarını konumlandırışı üzerinde sahip olabileceği etkilerin bir kısmının, Z. Bey'in babasıyla olan ilişkisinde kritik bir rol oynadığı düşünülmüştür. Z. Bey, Lacan (1938)'in bahsettiği babayla kurulan ve hem süperegonun, hem de ego-idealinin kurulmasını sağlayan ikili ilişkilene şu şekilde şekillenmiş olabilir; Z. Bey, özne kurulmasının gerçekleşmekte olduğu zamanlarda ödipal arzunun objesini elde etme yolunda rakip olarak algıladığı babasına karşı agresif bir duygulanımda olmuş, arkasından da aynı agresifliğin rakibi tarafından kendisine uygulanabileceği korkusunu yaşamış olabilir. Z. Bey için yüceltilen baba imajı Z. Bey'in anlatılarında 'eksiksiz, mükemmel olmak' gibi yansımaları da olan ego-ideale, yasağı koyan yönü de bilinçdışında bulunan ve etkisini Z. Bey'in ahlaka dayalı anlatımlarında da hissettiren süperegoya evrilmiş gibi görünmektedir. Bu açıdan yaklaşıldığında, 'baba' hem konumu beğenilen hem de nefret duyulan bir obje konumuna yerleşmektedir. Z. Bey'in ödipal çağda babasıyla olan ilişkisinin ruhsallıkta muhafaza edilip, yetişkinlik aşamasındaki ilişkilerinde de şekillendirici bir rol oynadığı hipotezi oluşmuştur. Babasıyla olan ilişkisinin çatışmalı bir alan olması, Z. Bey için hem rakip olarak algılanan hem de özdeşim kurulan baba imajlarına yoğun ruhsal yatırımlar yapılmış olabileceği şeklinde yorumlanmıştır.

Obsesyon Neurozu ve Semptomlar

Z. Bey'in ödipal süreçlerden klasik şekliyle geçtiğinin ve nevrotik yapıda olduğunun düşünülmesinin yanı sıra, nevrozun alt dallarından obsesif klinik yapıda olduğu düşünülmüştür. Söz konusu terapi seanslarının kısa süreli olması sebebiyle erken dönemde nevrozun çekirdeğinin obsesif yapıya evrilmesini gösterebilecek erken dönem yaşantılar hakkında bilgi edinilememiştir. Fakat, Z. Bey'in semptomlarından ve aile içi dinamiklerini anlatış biçiminden yola çıkarak obsesyon nevrozunun özelliklerine uygun olduğu düşünülmüştür. Freud (1925), 'Fare Adam' vakasının analizinde babanın cezalandırıcı tutumlarının kişinin ceza beklentisi, suçluluk hisleri, ruminasyon süreçleri ve obsesif semptomlarıyla yakından ilişkili olduğu aktarmıştır. Freud, aynı makalesinde 'Fare Adam'ın yoğun ceza beklentisinin bastırılmış cinsel içerikle olan bağlantısını da göstermektedir. Obsesyon nevrozuyla cinsellik arasındaki teorik açıklamalardan yola çıkarak söz konusu vakada da Z. Bey ödipal çağda çocuksu cinsellikten alınan fazla miktardaki zevkin, yasa

koyucu konumundaki baba tarafından fazlaca cezalandırıcı bir tutumla engellendiği yorumu yapılabilir. Ayrıca, hayatla ilişkilenebilmesindeki temel stratejisini ‘eksiğin reddi’ üzerinden kurduğu, yani kastrasyona karşı temel savunmasının kristalize olmuş hali olacak olan klinik yapısının obsesyon nevrozu üzerinden şekillendiği düşünülmüştür.

‘Cezalandırıcı baba’nın izleri Z. Bey’in pek çok anlatısında sürülebilir; erken dönem yaşantılarında banyoya hapsedilmesi anısı, ‘habis’ göstereninin söylemdeki önemi ve ‘açık arayan’ baba tasviri bu duruma birkaç örnek oluşturmaktadır. Benzer şekilde, ‘cezalandırıcı baba’nın değişikliğe uğramış, yüceltilmiş halleri olarak hâkim, savcı ve polislerin ruhsallık içerisinde yer bulduğu düşünülmüştür. Semptom örüntüsünün son aşamasında bu makamlardaki kişiler tarafından ‘hapsedilme’, yani cezalandırılma korkusu da erken dönem ilişkilerde cezaya sıklıkla yer vermiş bir baba tasvirinin geri dönüşleri olarak yorumlanabilir. Buraya kadar bahsedilen yüceltilmiş baba imajlarının hepsi, agresifliğe karşılık vermesinden çekinilen bir rakip imajının yansımaları olarak düşünülebilir.

Aynı zamanda Z. Bey’in aynı ebeveyn imajından yola çıkarak ego-idealini de oluşturduğu düşünülmüştür. Bu düşünce Z. Bey’in ‘toplum’ kavramıyla olan ikili ilişkisinden yola çıkarak oluşturulmuştur. Lacan (1977) “Başka’nın Başka’sı yoktur.” demiştir. Bu ifadeyi ‘Başka’ kavramının ayrıksılığını vurgulamak için kullanmıştır. Lacan’a göre ‘Başka’ bir kişiye indirgenemeyecek bir kavramdır; ödipal çatışma sırasında Başka’nın temsili olarak görev alsada reel bir insan olarak baba, Başka’nın kalıcı göstereni olamaz. ‘Başka’ sadece sembolik düzlemde yer almaktadır; yani dilde, kanunda ve otoritede bulunmaktadır (1977). Z. Bey’in ‘toplum’ kavramıyla ilişkisinin, sembolik düzlemle olan ilişkisinin bir parçası olduğu düşünülmüştür. Toplum, Z. Bey’in anlatılarında hem yargılayan ve cezalandıran hem de kuralları benimsenen, özdeşleşilen bir alandır (bkz. Alıntı 6). Bir başka deyişle, hâkim ve savcılık makamlarının cezalandırıcı özelliklerinin yanı sıra, ego-idealini de oluşturduğu düşünülmüştür. Benzer bir şekilde Z. Bey ‘kırılmasını istemediği baba makamının’ (bkz. Alıntı 6) kendisi için çatışmalı olan ‘baba’ kavramının özdeşleşim kurduğu, ego-idealini oluşturduğu yönüne dair bir ifade olduğu düşünülmüştür.

Soler (1996), obsesif öznenin psikanalize yöneldiği zamanlarda genellikle kendisini bir kriz durumuna itecek kadar tehdit edici bir kaygıyla yüz yüze bulunduğunu söylemektedir (sf. 274). Örneğin, Freud’un ‘Fare Adam’ vakasında bahsedilen kişi işkence hikayesini duyduktan sonra semptom üretmeye başlamıştır (Freud, 1925). Lacan (1979), Freud’un söz konusu vakasını yorumlarken Fare Adam’ın işkence hikayesi duymasının nevrozun kendisini değil, motiflerini gerçeğe döken ve kaygı uyandıran unsur olduğunu öne sürer. Benzer şekilde Z. Bey’in söyleminde telefon tartışmasını yaşadktan sonra semptom üretiminin başlamış olduğu görülmektedir. Telefondaki tartışma ve tartışmanın akabinde gerçekleşen birkaç ek

durumun Z. Bey'in obsesif yapısının motiflerini harekete geçirdiği, ardından semptomların oluştuğu düşünülmüştür.

Freud (1925), 'Fare Adam' adlı vaka analizinde bazı korkuların bastırılmış istekler olduğunu ileri sürer. Konuyu, vakada öznenin babasına bazı zamanlarda çok yoğun bir sevgi duyumsayabildiği, bu sevginin aşırılığının zıt yönde bir eğilimi, aynı objeye yönelik sahip olunan olumsuz duyguları baskılama işlevi gördüğü örneği üzerinden anlatır; Freud'a (1925) göre burada nefreti bilinçdışında tutabilmek, ancak ona karşı gelecek yoğun bir sevgiyi bilinç düzeyinde yaşamakla gerçekleşebilmiştir. Z. Bey'in semptomlarının bazılarında da benzer bir mekanizmanın işlediği düşünülmüştür; Z. Bey bilinç düzeyinde uygun bulmadığı bazı davranışları sergilememek için kendisini kontrol etme ihtiyacı hissetmekteydi. Burada yapmamaya çalıştığı davranışları bilinçdışı olarak yapmaya arzu duyduğu, fakat bilinç düzeyinde bu tarz düşünceler yer bulmadığı için çatışmalı zihinsel süreçler deneyimlediği düşünülmüştür. Öyle ki, Z. Bey kompulsif düşüncelerini ifade ederken onları kendisinden uzaklaştırma ihtiyacı duymuş, düşüncelerini sıklıkla '*bana ait olmayan düşünceler*' diye nitelmiştir. Toplu taşıma araçlarında gördüğü bazı kadınlara fiziksel temasta bulunup bulunmadığıyla ilgili ruminasyonları da bu bağlamda değerlendirilmiştir.

Dini figürlere küfredip etmediği hakkında yaşadığı ruminasyon süreci hakkında da benzer şekilde bilinçdışında bu kişilere küfretme isteği olduğu yorumu yapılmıştır. Dini figürler hakkında kötü sözler söylemeye yönelik kompülsiyonlar, Freud'un obsesif semptomlar gösteren hastalarından Kurt Adam ve Fare Adam kişilerinin vaka analizlerinde de görülmektedir. Freud (1918), Kurt Adam'ın babasına duyduğu sevginin ve agresyonun, yetişkinlik hayatında dine karşı çelişkili duygular beslemesinin temelini oluşturduğunu belirtmiştir. Aynı çatışma, birer uzlaşma ürünü olarak da düşünülebilecek olan semptomlarda tanrıya kötü sözler söylemekten korkmak biçiminde kendisini göstermektedir. Freud (1925), Fare Adam vakasının incelemesinde de aynı objeye duyulan sevgi ve nefretin obsesyon nevrozunda duyguların sırayla tatmini üzerinden semptom oluşumuna sebep olduğunu açıklamaktadır. Fare Adam da benzer şekilde dua ederken tanrıya kötü sözler söylemekten çekindiği için kendi oluşturduğu duaları tekrarlamaktadır. Tanrı fikrinin babanın işlevleriyle olan ilişkisi Freud tarafından Totem ve Tabu adlı eserinde anlatılmıştır (1856-1939). Z. Bey'in de çoğu semptomunun merkezinde babasına karşı yaşadığı çatışmalı duyguların bulunduğu belirtilmiştir. Dini figürlere küfretmekle ilgili olan kompülsiyonun hem bilinçdışı bir arzu hem de babasıyla olan çatışmalı ilişkinin bir başka göstergesi olarak kabul edilmiştir. Burada baba kavramı, erken dönem ilişkilerinde deneyimlendiği reel babadan ziyade, babalığın Başka'ya evirilen bir yönü olarak düşünüldüğünde teorik çerçeveye yerleşmektedir. Evans (1996), Lacan'ın 1950'lerde Babanın-Adı (Name-of-the-Father) kavramını yasağın ve

dolayısıyla yasanın koyucusu, yani ‘sembolik baba’, bir diğer deyişle Başka olarak gördüğünü söylemektedir (s. 122). Lacan (1938), obsesif semptomlarda egonun kendisine yabancılaşması sonucu obsesif endişe hali, seremoni benzeri ve kompulsif davranışlar, obsesif düşüncelere dalma hali, detaycılık ve şüpheciliğin görüldüğünü belirtir. İlk olarak Freud (1925) tarafından öne sürüldüğü üzere, bu süreçlerin anlamının duygulanımın yer değiştirmeye uğramış olmasında aranması gerektiğini ileri sürer. Obsesyon nevrozunda semptomların sıklıkla agresif eğilimlerin yer değiştirmeye uğramış halleri olarak suçluluk duygusu biçiminde görüldüğünü iletir (1938). Lacan, obsesif düşüncelerde egonun ilksel özdeşleşimlerin incelenmesinin gerektiğini söyler. Obsesif düşüncelerde kişilik yapılanmasının üstyapıları kaygıyı azaltmak için kullanılmaktadır. Bu oluşumlar arasında kalan özne, içsel bütünlüğünü koruyabilmek için egoyu eski haline getirme çabasında bulunacaktır. Lacan, bu çabanın içerisinde spekülasyon kabiliyetleri oldukça gelişmiş olabilen obsesif öznelerin semptomlarında insanoğlunun varoluşsal problemlerini ortaya koyuyor olduğunu söyler (1938, s. 75).

Görüşmeler sırasında Z. Bey’in obsesif düşüncelerinden bahsederken sıklıkla ‘satranç’ metaforunu ve ‘iyi ve kötülerin savaşı’ ifadelerini kullanıyor olması söyleme dair dikkat çekici bulunan bir özellik olmuştur. Semptom örüntüsünde de ‘habis’ düşüncelerle suçluluk duygusu sıklıkla beraber ifade edilmiştir. Bu özelliklerin bir benzerinden Freud’un ‘Fare Adam’ adlı vaka incelemesinde de bahsedilmiştir; Fare Adam analiz sürecinde yaşadığı yoğun suçluluk hislerinin dışsal kurallara değil, kendisine belirlemiş olduğu içsel ahlaki prensiplere uymamaktan kaynaklandığını ifade etmiştir (1925). Fare Adam, durumla ilgili olarak kendi kişiliğini ‘ahlaki ben’ ve ‘şeytani ben’ olarak ikiye ayırdığını söylemiştir. Z. Bey’i düşünceleri için ‘iyi ve kötü’ gibi bir ayırım yapmaya iten durumun da benzer içsel süreçlerden kaynaklanıyor olabileceği yorumu yapılmıştır; zira Z. Bey ‘habis’ düşüncelerini toplumun kendisinin de içselleştirmiş olduğu yargı kriterlerine göre konumlandığını ifade etmiştir.

Sonsöz

Vakadan elde edilen bilgilerin değerlendirilmesinde yazarın öznel süreçlerinin de payı bulunmaktadır; öncelikle, yazarın seansların bütününden yorumlanacak kısımları seçmesi bu süreçlerden biri olarak kabul edilmiştir. Ayrıca, incelenen kişinin söyleminin teorik çerçeveye oturtulması aşamasında yazarın yorumları metne dâhil olmuştur. Yorumlar, metin boyunca hipotezler olarak ifade edilmiştir. Söz konusu incelemede Z. Bey’in öznelliğinin yansıtılması amaçlanmıştır. Hedef, kendi öznelliği dahilinde, yapısının obsesyon nevrozu olduğu düşünülen bir öznenin yaşıyor olabileceği içsel çatışmaları ve semptomları göz önüne sermek ve teorik bir zeminde tartışmaktır.

İncelemede Z. Bey, obsesif yapıya sahip bir kişi olarak değerlendirilmiştir. Lacan (1938), obsesif öznelerin semptomlarının çoğunda insanoğlunun varoluşsal problemlerinin bir kısmını sergiliyor olduğunu söylemiştir. Z. Bey'in obsesif yapısı onun hayatla ilişkilenebildiği temel taktikler bütünü, semptomları da yapısına özgü varoluşsal problemlerin birer dışavurumu olarak ele alınmıştır. Tarihsel dönemler içerisinde klinik bir yapı olarak obsesyonun özünün aynı kaldığı, fakat semptomların aldığı görünümlerin değişikliğe uğrayabildiği, söz konusu incelemede ele alınan vakanın özelliklerinin de bu fikirle örtüştüğü düşünülmüştür. Z. Bey'in içsel süreçlerinin ve semptomlarının Lacanyen teori bağlamında incelenmesinin, obsesyon nevrozuna ilişkin bilgi birikimine katkıda bulunması amaçlanmıştır.

Kaynakça

- Atmaca, S. (2017). Lacan'ın özne kurulum yaklaşımına göre obsesyon nevrozu. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 4(1), 14–25. doi: 10.31682/ayna.470723
- Baltacı, S., & Gençöz, F. (2019). Psikolojide Lacanyen söylem analizi yaklaşımı: madde bağımlılığı ve yasa ilişkisinin terapi sürecinde incelenmesi örneği. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 6(1), 38–62. doi: 10.31682/ayna.482168
- Çaresiz. (2018). *Türk Dil Kurumu: Güncel Türkçe Sözlük* içinde, Erişim: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5coed1e3c35f8.04902236
- Evans, D. (1996). *An introductory dictionary of Lacanian psychoanalysis*. London: Routledge.
- Freud, S. (1894). *The neuro-psychosis of defense*. In Freud, S., Strachey, J., Freud, A., Strachey, A., & Tyson, A. (2001). *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud*. London: Vintage.
- Freud, S. (1913). *Totem and taboo*. Boston: Beacon Press.
- Freud, S. (1918). *From the history of an infantile neurosis*. London: Vintage.
- Freud, S. (1925). 'Notes upon a case of obsessional neurosis'. In Freud, S., Strachey, J., Freud, A., Strachey, A., & Tyson, A. (2001). *The Standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud*. London: Vintage.
- Habis. (2018). *Türk Dil Kurumu: Güncel Türkçe Sözlük* içinde, Erişim: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5coeaed821b592.03204733
- Hapis. (2018). *Türk Dil Kurumu: Güncel Türkçe Sözlük* içinde, Erişim: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5coec d5545c608.78061093
- Lacan, J. (1975). *The seminar of Jacques Lacan, book IV: The object relation & Freudian structures (1956-1957)*. (Gallagher, C. Trans.). Erişim: <http://www.lacanianireland.com/web/translations/seminars/>
- Lacan, J. (1977). *Ecrits: A selection*. London: Tavistock.
- Lacan, J. (1979). *The neurotic's individual myth*. *The Psychoanalytic Quarterly*, 48(3), 405-425. doi:10.1080/21674086.1979.11926884
- Lacan, J. (1938). *Family complexes in the formation of the individual*. (Gallagher, C. Trans.). Erişim: <http://www.lacanianworks.net/?p=224>
- Lacan, J., Miller, J.A., & Hulbert, J. (1977). *Desire and the interpretation of desire in hamlet*. *Yale French Studies*, (55/56), 11. doi: 10.2307/2930434
- Ünal, E. (2017). Lacancı söylem kuramı: histeriğin söylemine dair bir vaka örneği. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 4(2), 10-25.
- Parker, I. (2005). Lacanian discourse analysis in psychology: Seven theoretical elements. *Theory and Psychology*, 15(2), 163–182. doi: 10.1177/0959354305051361.

Soler, C. (1996). *Hysteria and Obsession*. In R. Feldstein, B. Fink, & M. Jaanus (Ed.), *reading seminars I and II: Lacan's return to Freud (248-282)*. New York, NY: State University of New York Press.

Case Study: An Examination of a Case of Obsessional Neurosis through Psychoanalytic Theory

Summary

The current study aims to examine eight psychotherapy sessions of a patient with several symptoms of obsessional neurosis. Lacanian psychoanalytic psychotherapy approach has been used during the sessions. Mr. H., who is thought to have obsessional clinical structure is the main subject of the study. Mr. H. had narrated that after several triggering events concerning his relations with his father and with authority figures, he started to display several symptoms. A common pattern had been identified within the core symptoms that he displayed. At first, Mr. H. encountered with several daily events toward which he told he was 'sensitive' (e.g.: coming across news about martyrs, having women or religious figures around him etc.). Afterwards, several thoughts came into his mind which he called 'wicked', together with the idea of engaging in several actions (e.g.: criticizing martyrs, behaving obscenely towards women, swearing to religious figures etc.). Then, Mr. H. had experienced a phase of rumination in which he tried to convince himself that he did not take any actions regarding these 'wicked' thoughts. Somatic headaches usually accompanied the rumination process. Mr. H. expressed that he had started to feel guilty and desperate at this point for the aforementioned symptom pattern. As a final step, Mr. H. had tried to exercise control over his actions in order to not to display behaviors parallel to his 'wicked' thoughts. In case of the presence of other people who may witness his actions or of any video-recording devices around him, his wishes have stretched over controlling other people's actions and devices.

During the first meetings, Mr. H. had expressed his discomfort toward the therapist which was perceived as a resistance to speak in an unplanned manner. The tape-recorder had also accentuated his worries related to his symptomatology. As the sessions proceeded, there has been a considerable augmentation in therapeutic alliance which resulted in advances regarding this resistances.

Lacanian Discourse Analysis method, which has been established by Parker (2005) was also used to analyze the components of discourse. Certain signifiers which were identified as important, structures of the metaphorical usage of language, deviation points within discourse, unspoken points and positions in language were examined respectively. Important signifiers and metaphorical usages were identified as connected with the structure of Mr. H.'s symptomatology. Furthermore, his positions in language were determined as germane to his relations with authority and his clinical structure.

Furthermore, Mr. H.'s relationship with his father was thought to have important effects on his symptomatology, identifications and on his positions regarding many aspects of his life. The 'father' appears in two main positions within his discourse. Firstly, there is the highly punitive father who is the object of hate. Secondly, there is the 'fatherhood rank'; a concept that he came up with during the sessions, regarding his positive attributions toward fatherhood as the operator of authority. Also, he expressed that sometimes he perceives people's regards as hostile. During the sessions, he had formed a connection between the regards of the people around him which trigger his ruminations by appearing 'hostile and judgemental' and his father's manner of looking at him during his childhood, which is perceived by Mr. H. also as 'hostile and judgmental'. Additionally, Mr. H.'s attributions to the notion of 'society' was identified as a field which portrays his conflictual relation with the idea of father within his psyche. Particularly, he frequently defined the society as 'a judgmental authority' and declared that the way society implements its rules upon individuals awakened hate within himself. On other points, he declared that he is 'the society himself'; referring to how his internal rules were manifested along the rules of the society and how he is a proponent of implications of its rules.

In the theoretical examination part of the article, Mr. H.'s obsessive symptoms and his internal conflicts are scrutinized by using the theoretical frameworks which Freud and Lacan presents regarding the oedipal conflict and obsessional neurosis as a clinical structure. In overall, the current study aimed at revealing the contemporary outlook of symptomatology of obsessional neurosis and discussing it in a theoretical framework. The usage of psychoanalytic groundwork for discussion intends to contribute to the body of knowledge pertaining obsessional neurosis.